

Biologické centrum AV ČR, v. v. i., Hydrobiologický ústav

Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice

www.hbu.cas.cz

Příčiny eutrofizace a zhoršování jakosti vody ve vodárenské nádrži Karhov: vnitřní zatížení nebo procesy v povodí?

J. Hejzlar, J. Borovec, J. Jan, J. Kopáček, P. Mošnerová, J. Žaloudík

Hydrobiologický ústav BC AV ČR, České Budějovice

J. Potužák, V. Rohlík

Povodí Vltavy, s. p., České Budějovice

NE PÁSMO I. STUPNĚ
ONÍHO ZDROJE

ANÝM VSTUP ZAKÁZÁN

OVODÍ VITAVY, STÁTNÍ PODNIK

Cíl studie:

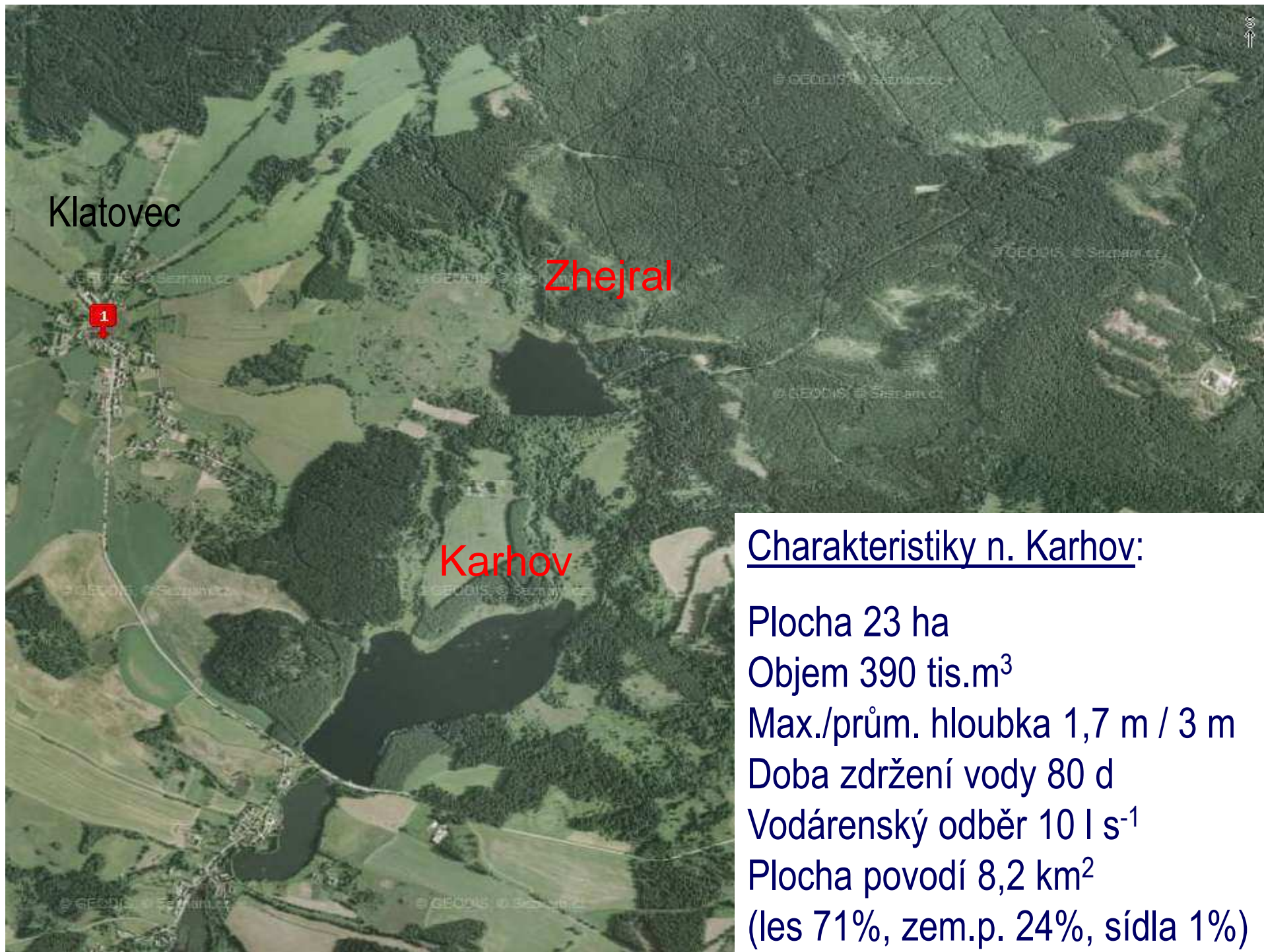
- zjistit příčinu nárůstu koncentrace huminových látek a eutrofizace nádrže

Pracovní hypotézy:

- P pochází ze sedimentů, které třeba odtěžit/sanovat
- huminové látky se vyplavují z rašelinných luk v povodí a meliorovaných lesních vodotečí

Metodika:

- látková bilance nádrže „vstup-výstup“
- průzkum a analýza sedimentů (frakce P, stáří)
- průzkum složení vody a půd v povodí

Klatovec

Zhejral

Karhov

Charakteristiky n. Karhov:

Plocha 23 ha

Objem 390 tis.m³

Max./prům. hloubka 1,7 m / 3 m

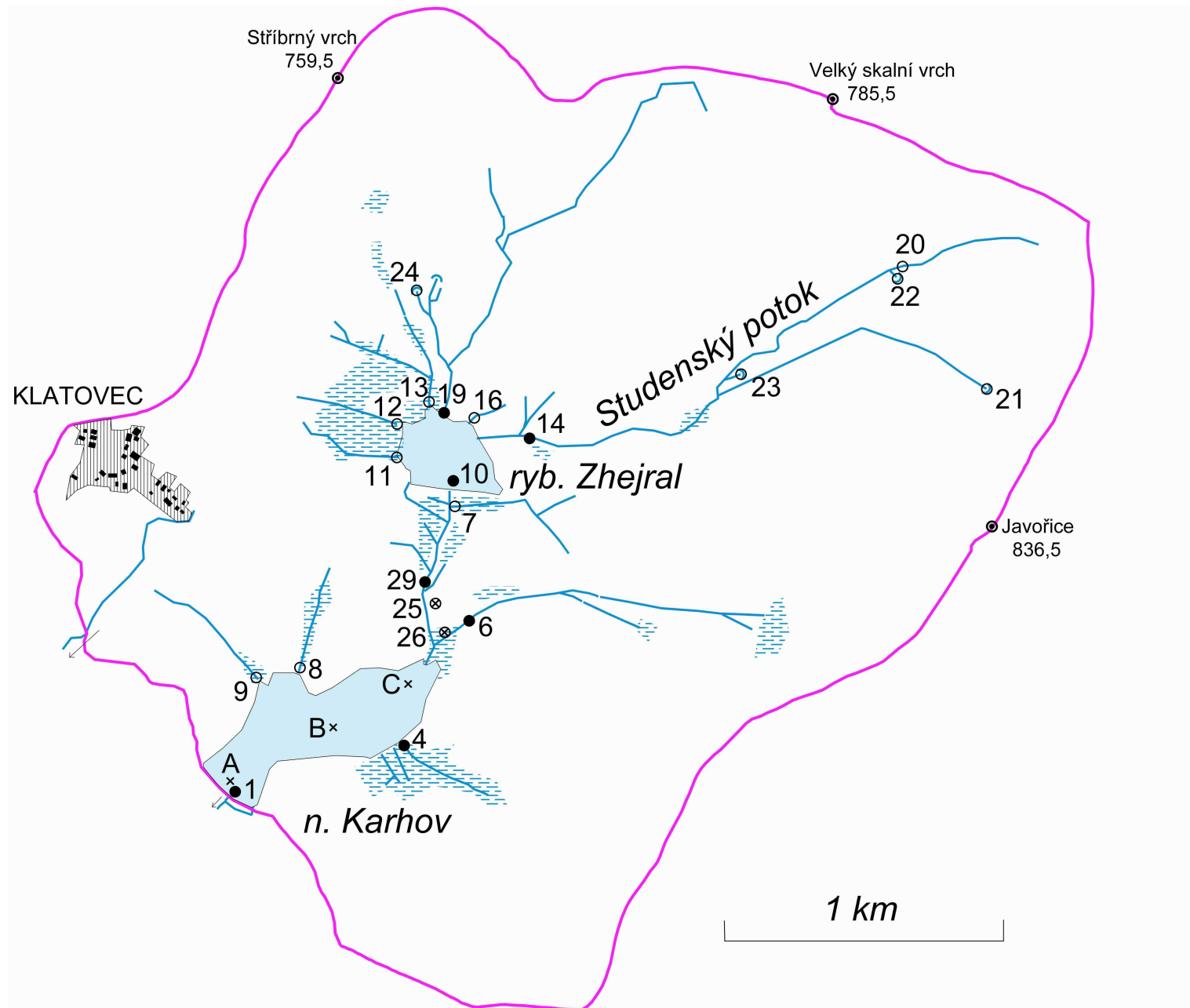
Doba zdržení vody 80 d

Vodárenský odběr 10 l s⁻¹

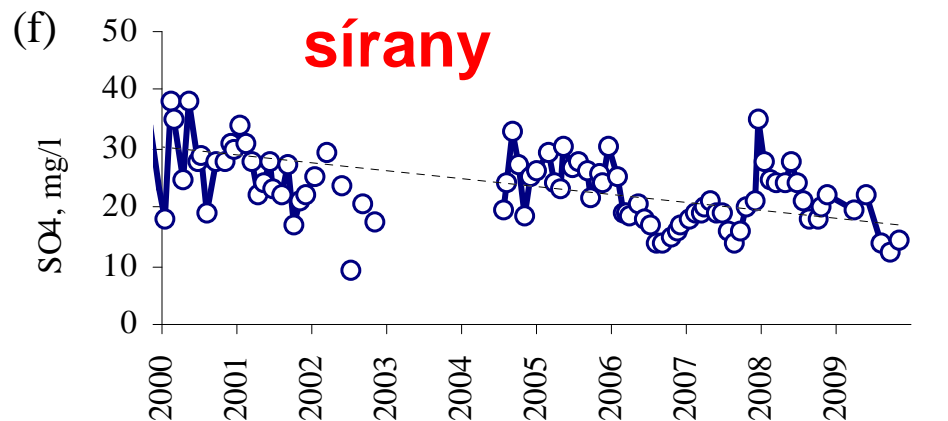
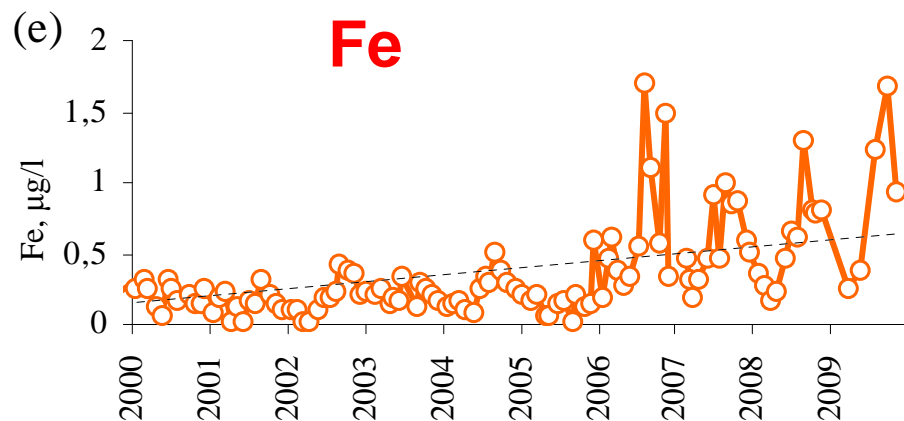
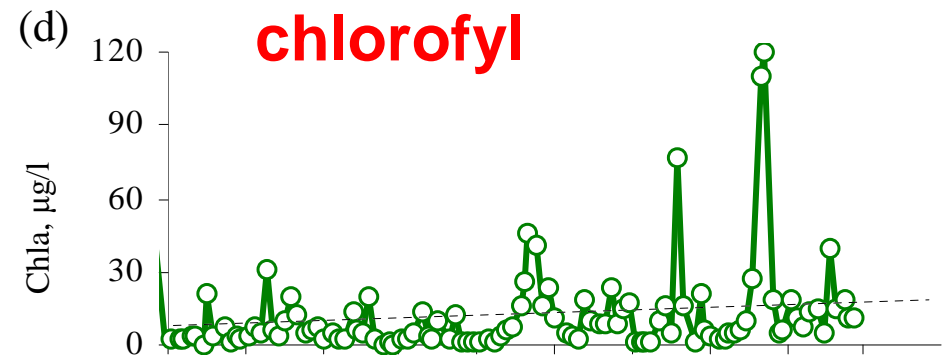
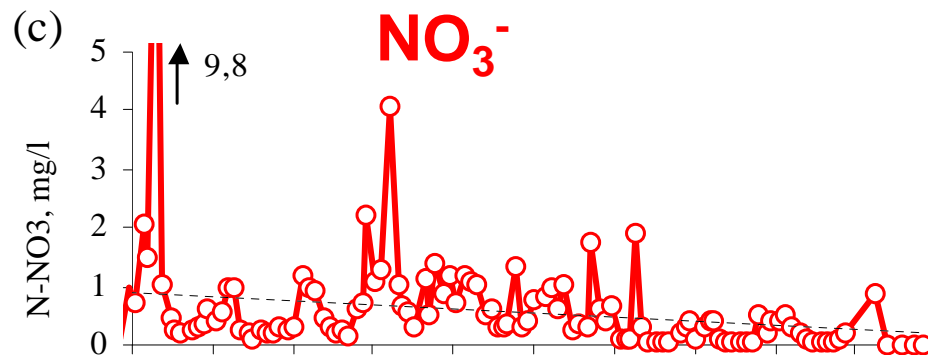
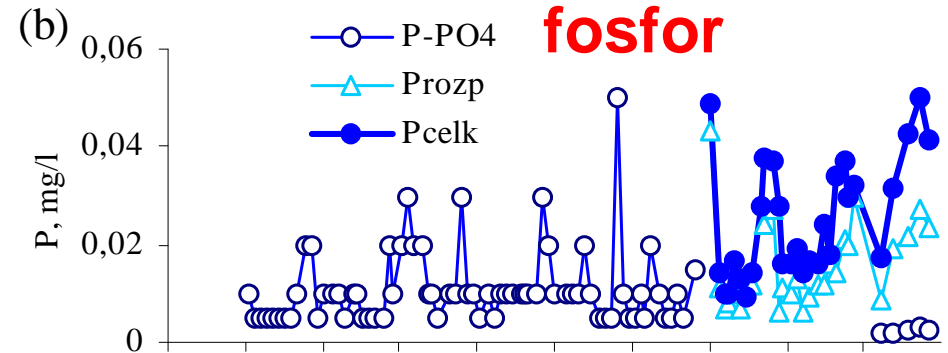
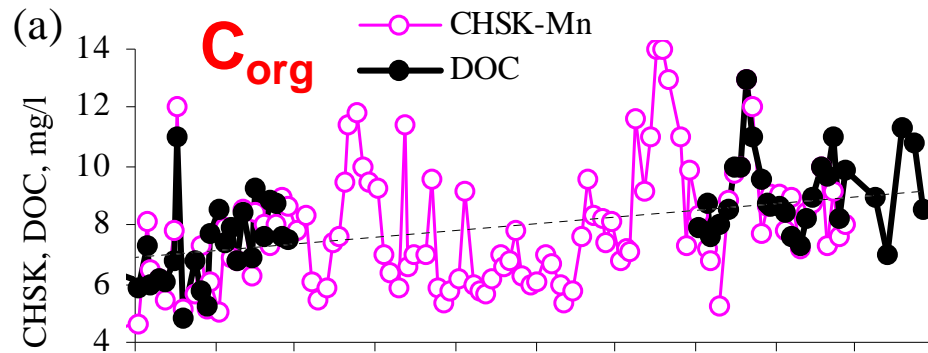
Plocha povodí 8,2 km²

(les 71%, zem.p. 24%, sídla 1%)

Vzorkované profily 2007-2009

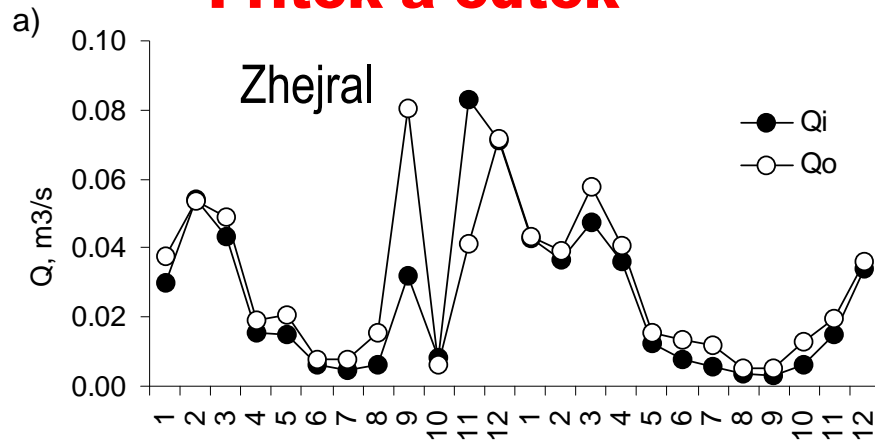
Vývoj chemických ukazatelů jakosti vody: n. Karhov-hladina

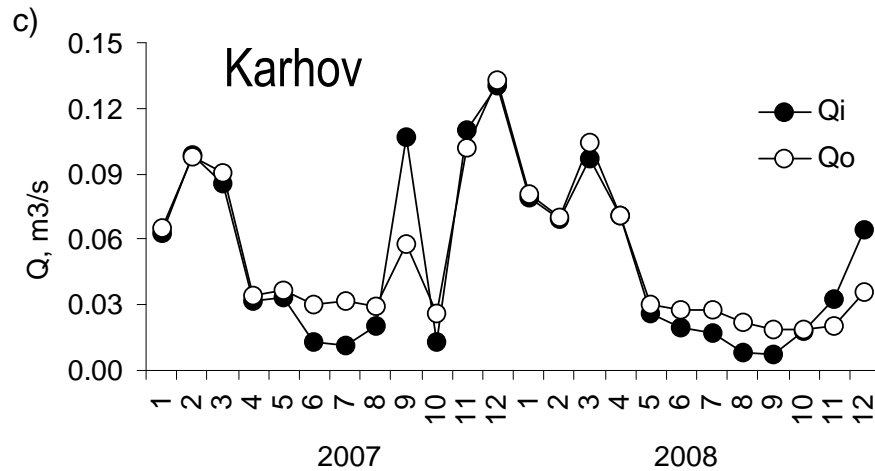
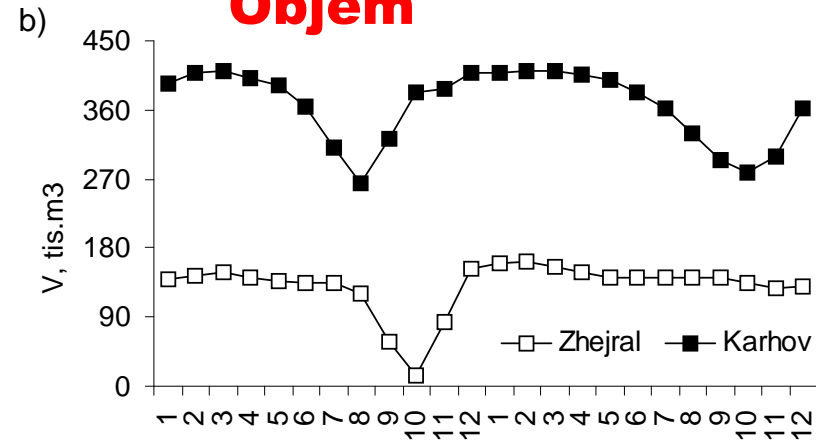
Vodní a látková bilance nádrže Karhov

Hydrologie

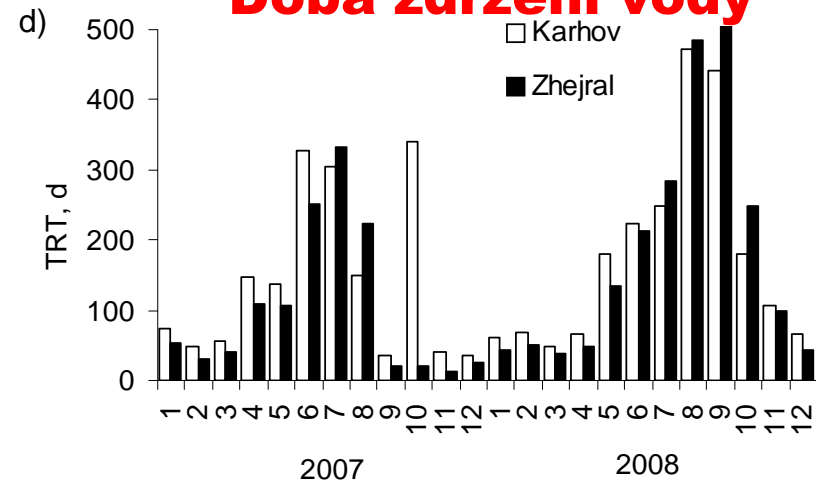
Přítok a odtok

Objem

Doba zdržení vody

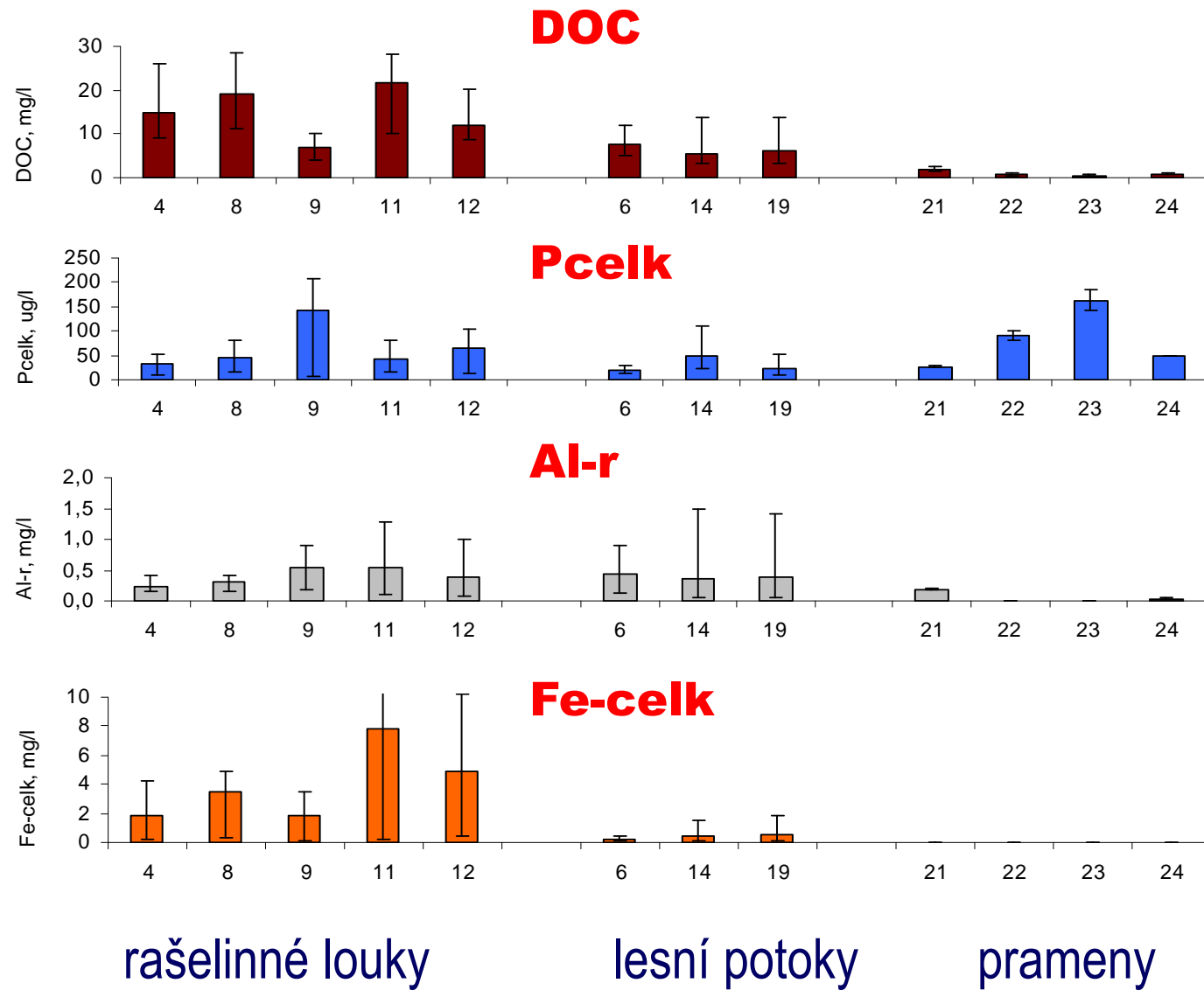

Látková bilance nádrže Karhov - 2008

Ukazatel		Příisuny					Odsun	Retence	
		prof. 29	prof. 6	prof. 4	nevzork.	celkem		abs.	rel.
CHSK _{Cr}	t rok ⁻¹	18,3	2,4	3,7	5,5	29,8	36,6	-6,8	-23%
DOC	t rok ⁻¹	6,5	0,9	1,4	2,1	11,0	12,5	-1,5	-14%
NL105	t rok ⁻¹	3,2	0,3	0,3	0,5	4,4	6,5	-2,2	-50%
P _{celk}	kg rok ⁻¹	17	2	3	4	26	32	-6	-22%
P _{rozp}	kg rok ⁻¹	11	2	2	3	17	18	-0,4	-3%
N _{celk}	kg rok ⁻¹	1076	178	208	348	1810	1690	120	7%
NO ₃ -N	kg rok ⁻¹	371	89	75	147	683	339	344	50%
KNK	kmol rok ⁻¹	116	13	26	35	189	172	17	9%
Cl ⁻	t rok ⁻¹	1,7	0,3	0,6	0,8	3,3	3,0	0,4	11%
SO ₄ ²⁻	t rok ⁻¹	20,3	4,6	3,5	7,3	35,7	35,6	0,02	0%
Fe _{celk}	kg rok ⁻¹	416	32	89	111	649	711	-63	-10%
Al _{celk}	kg rok ⁻¹	317	68	29	87	502	452	49	10%
Mn _{celk}	kg rok ⁻¹	67	9	14	22	112	307	-194	-173%

- založena na vzorkování 81 % plochy povodí a 1měsíčním intervalu vzorkování
- negativní retence u ukazatelů organického znečištění a kovů a pozitivní retence u KNK indikují chybějící zdroj v povodí, resp. nespolehlivost dat
- nelze jednoznačně doložit, že sediment je zdrojem P pro nádrž

Monitoring odtoku z typových ploch v povodí – III.-XI.2009 (N=5)

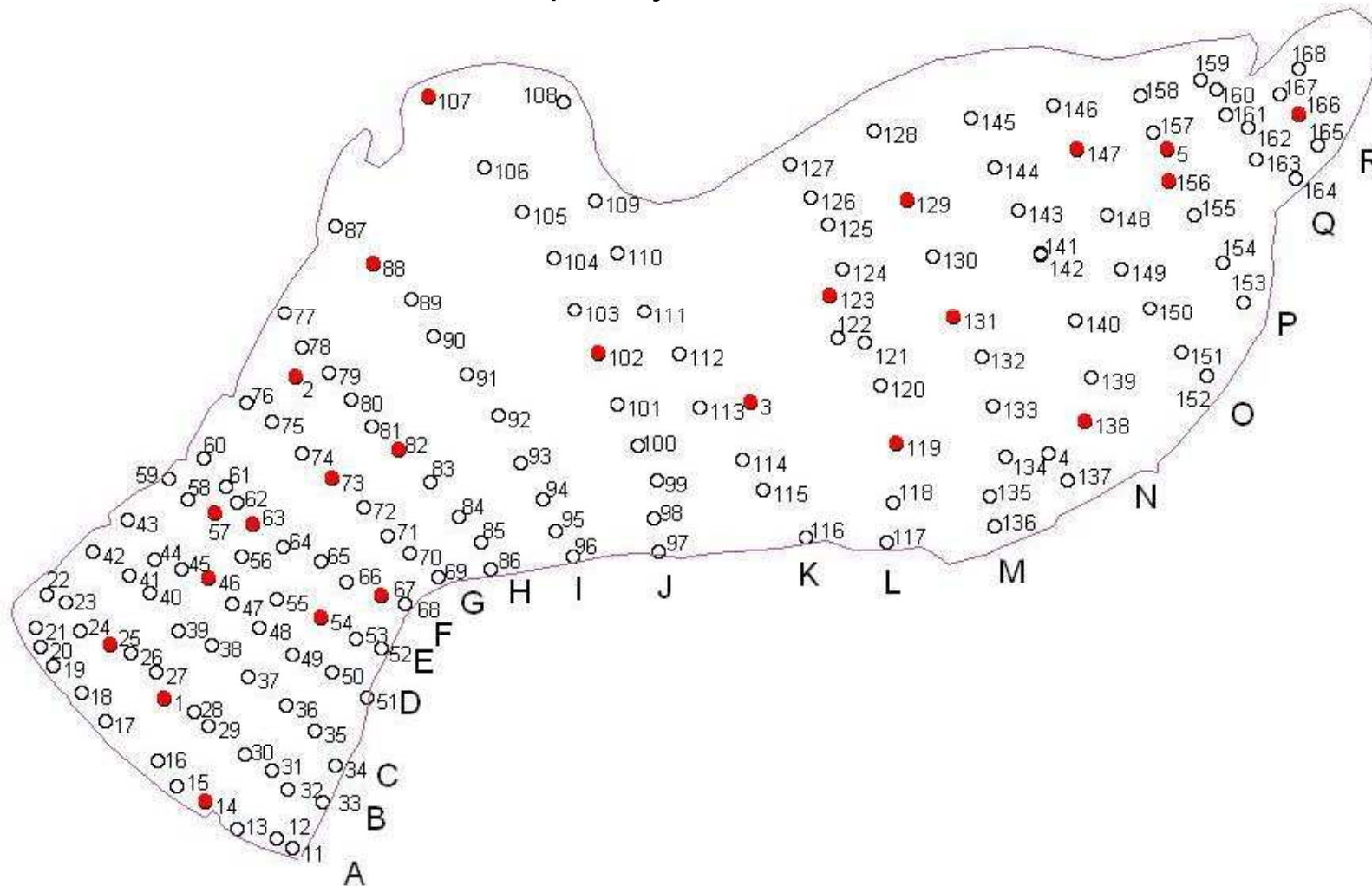

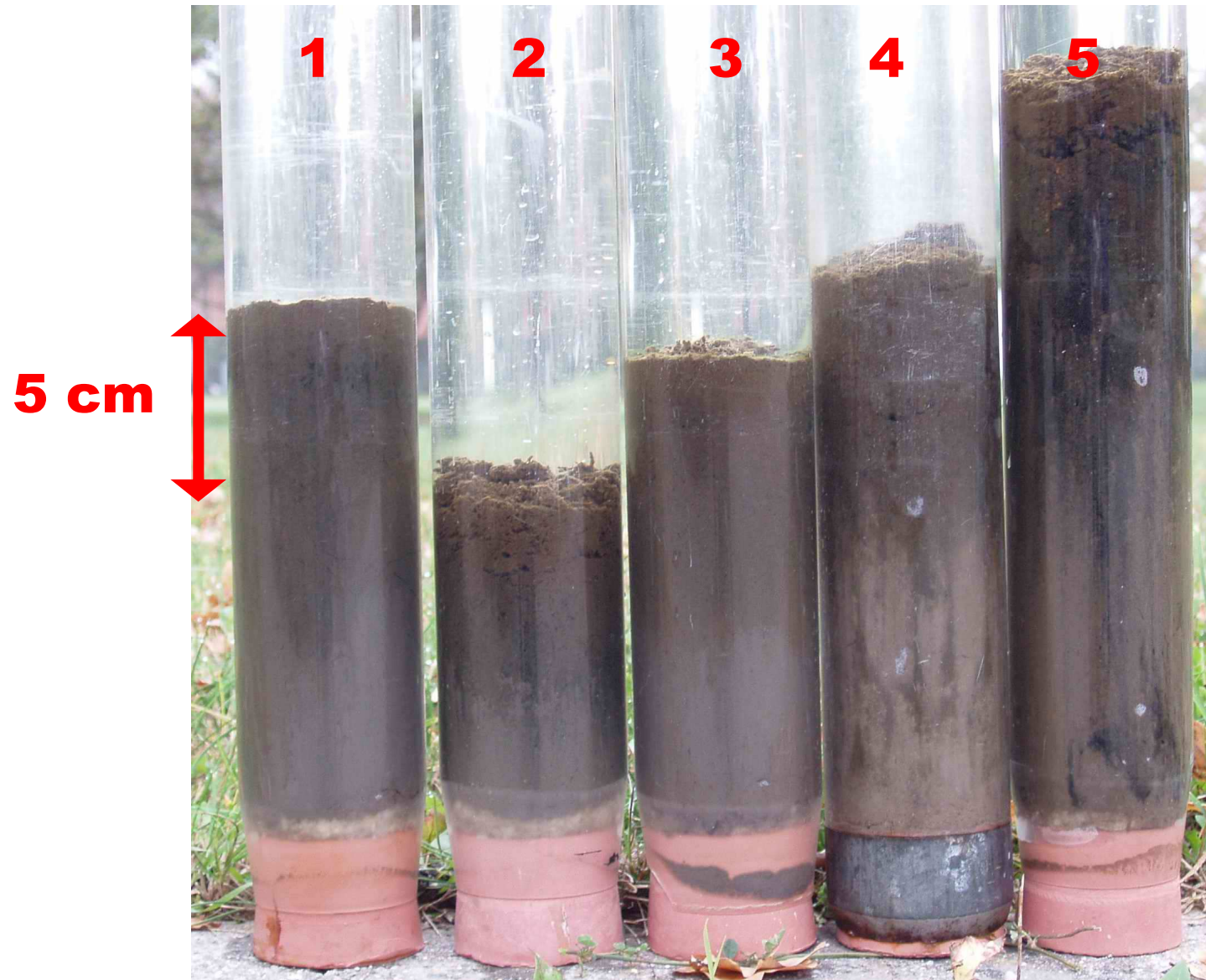

Průzkum sedimentů

proveden v říjnu 2008

zaměřeno 163 bodů v 18 příčných transektech

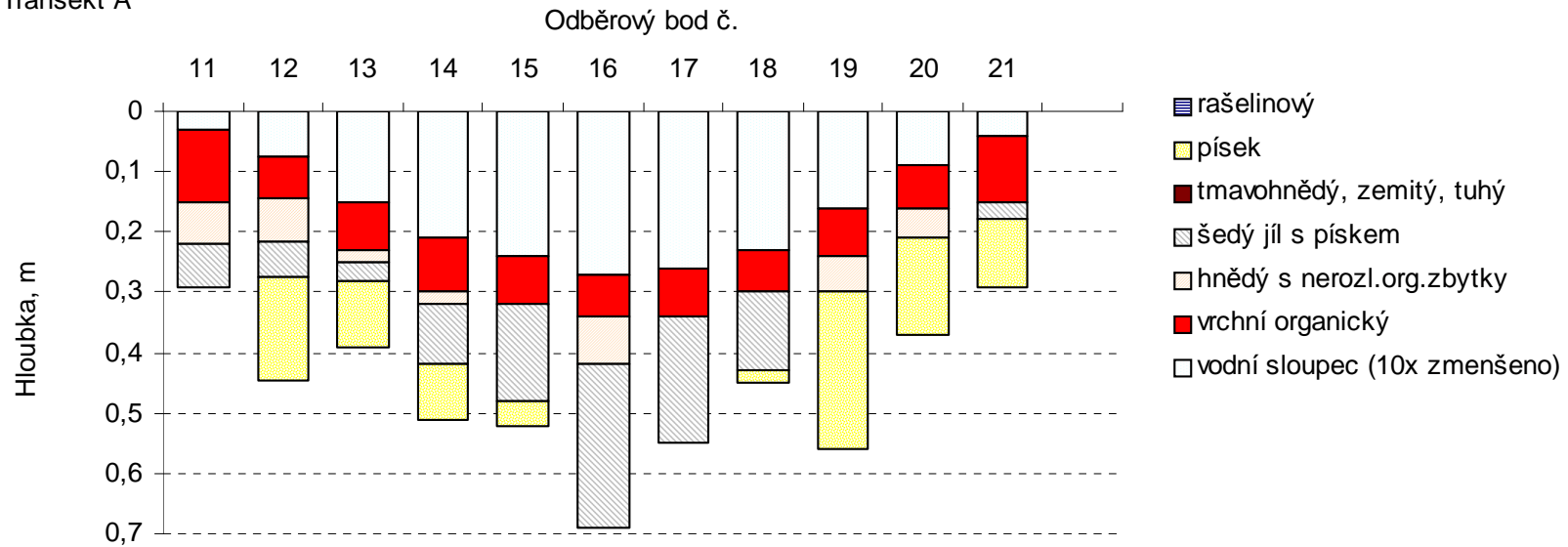

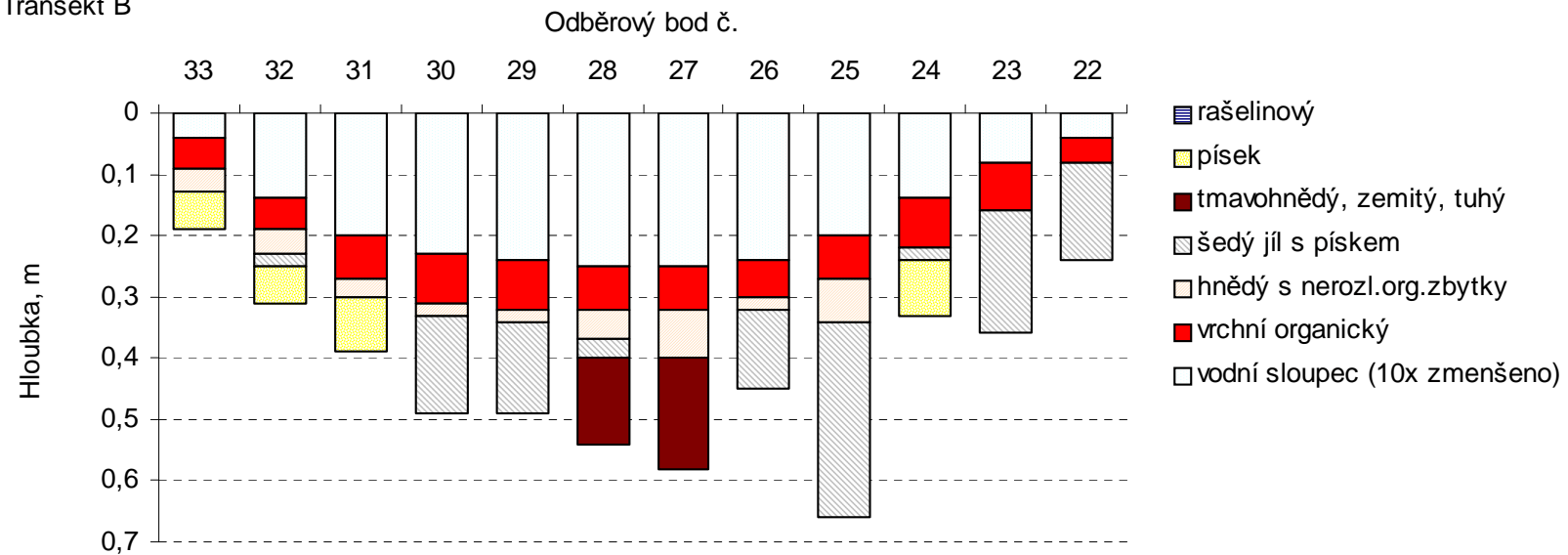
Sedimenty v podélném profilu n. Karhov

Sedimenty v příčných transektech nádrží Karhov zjištěné průzkumem 10.-12.10.2008 (1/5)

Transekt A

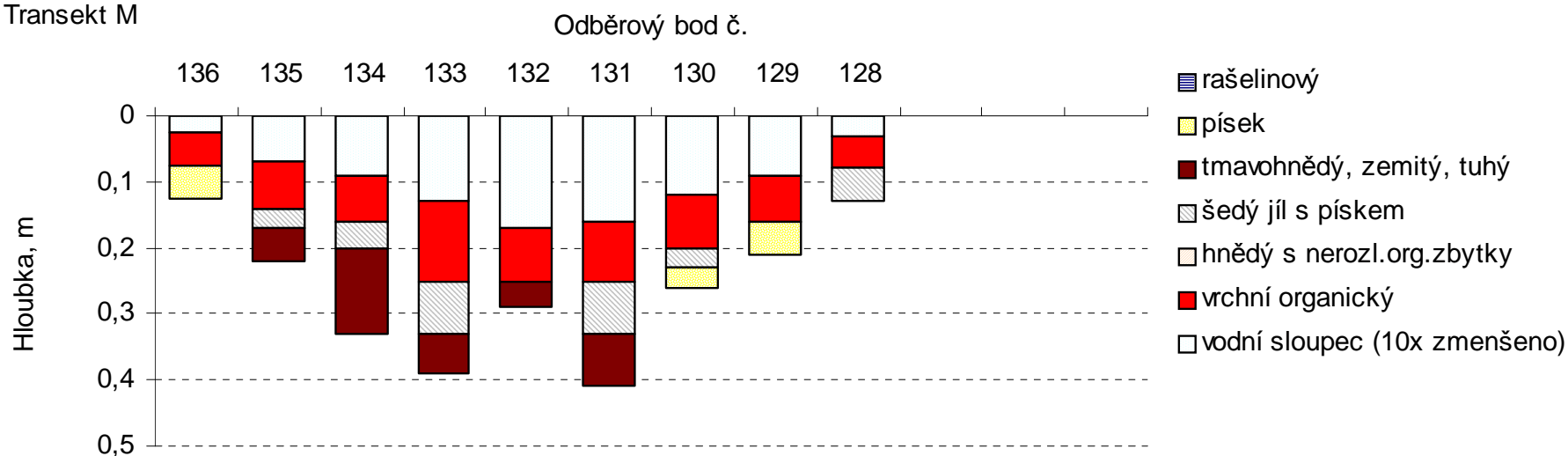

Transekt B

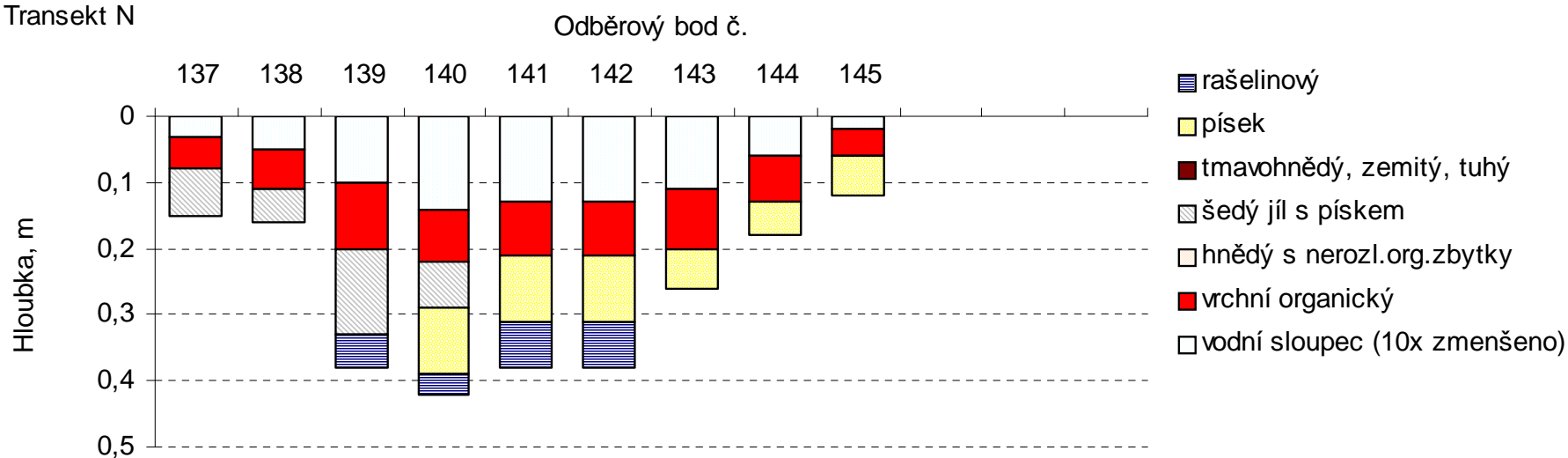

Sedimenty v příčných transektech nádrží Karhov zjištěné průzkumem 10.-12.10.2008 (4/5)

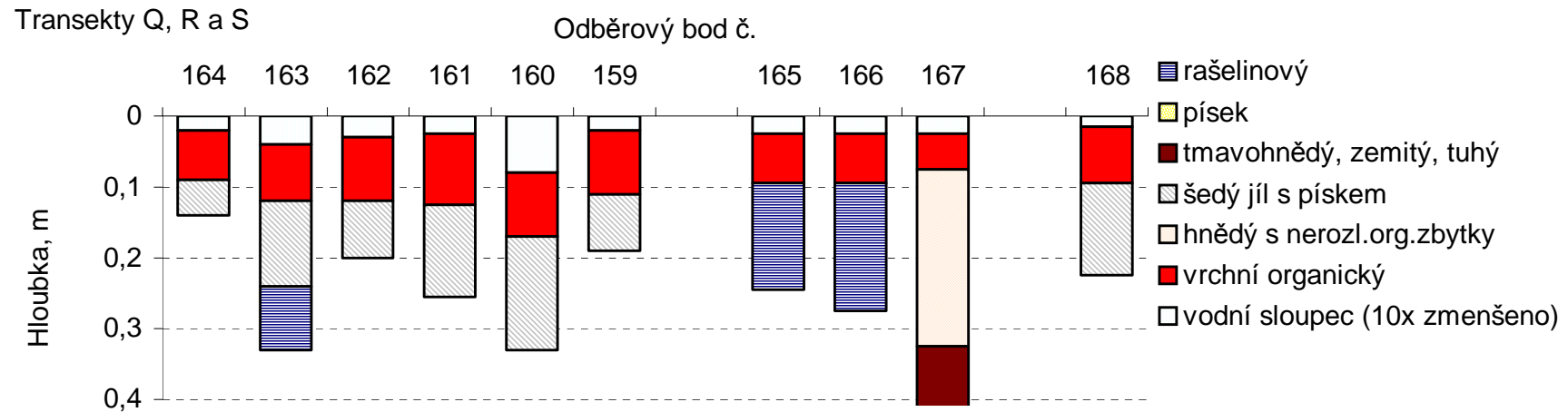
Transekt M

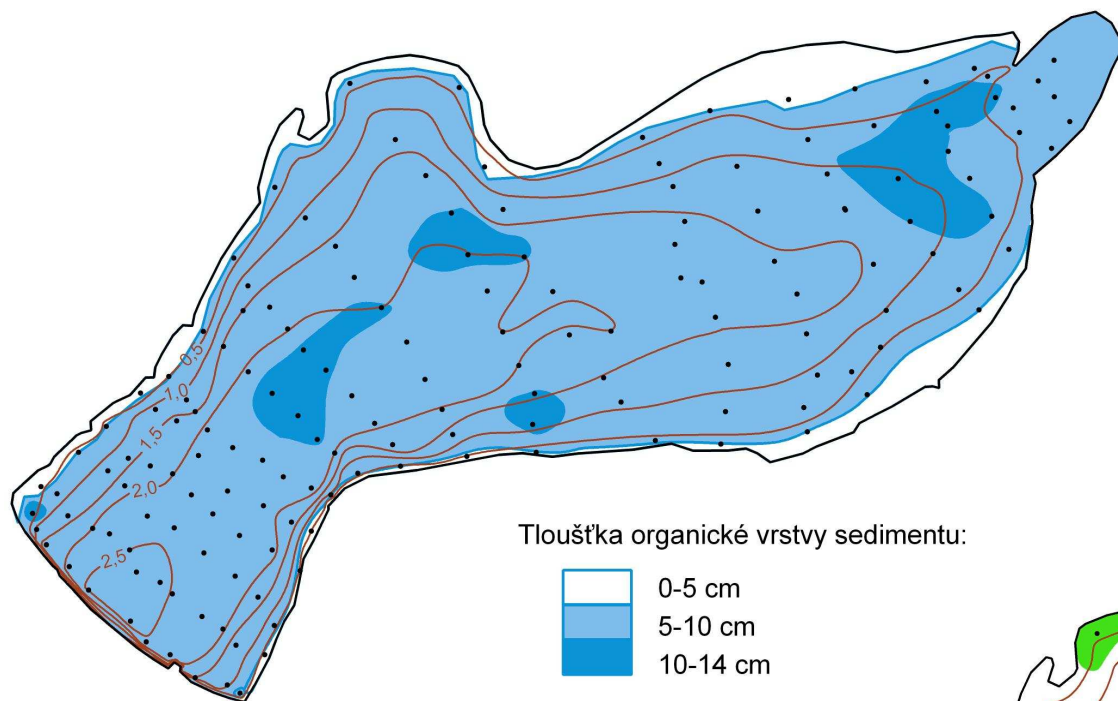
Transekt N

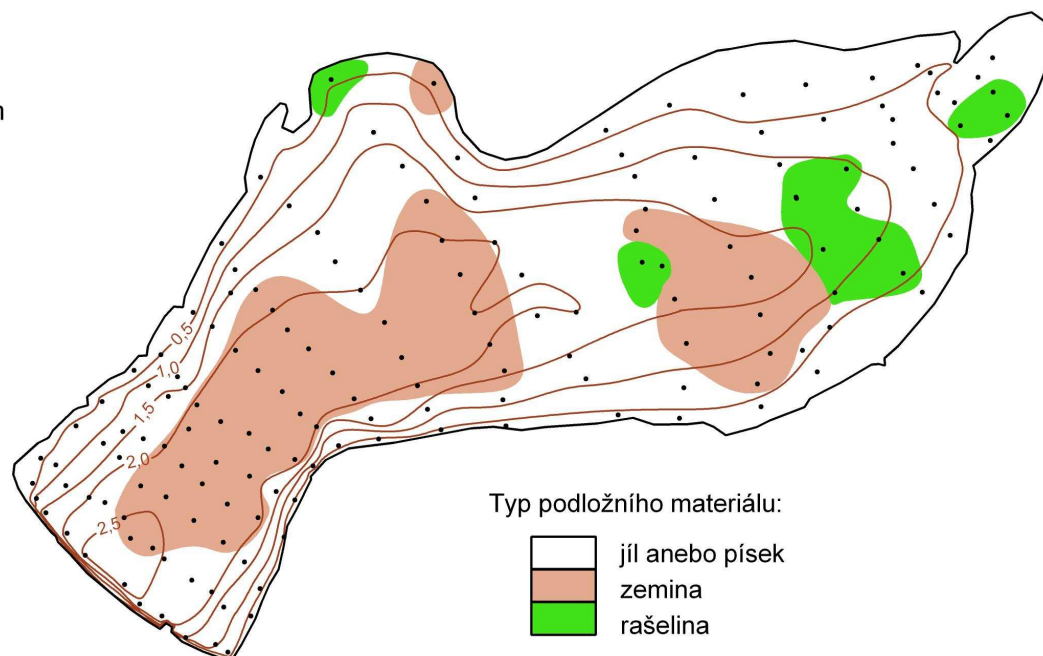
Sedimenty v příčných transektech nádrží Karhov zjištěné průzkumem 10.-12.10.2008 (5/5)

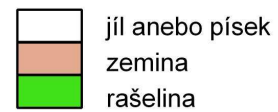
Tloušťka organické vrstvy a podklad sedimentu

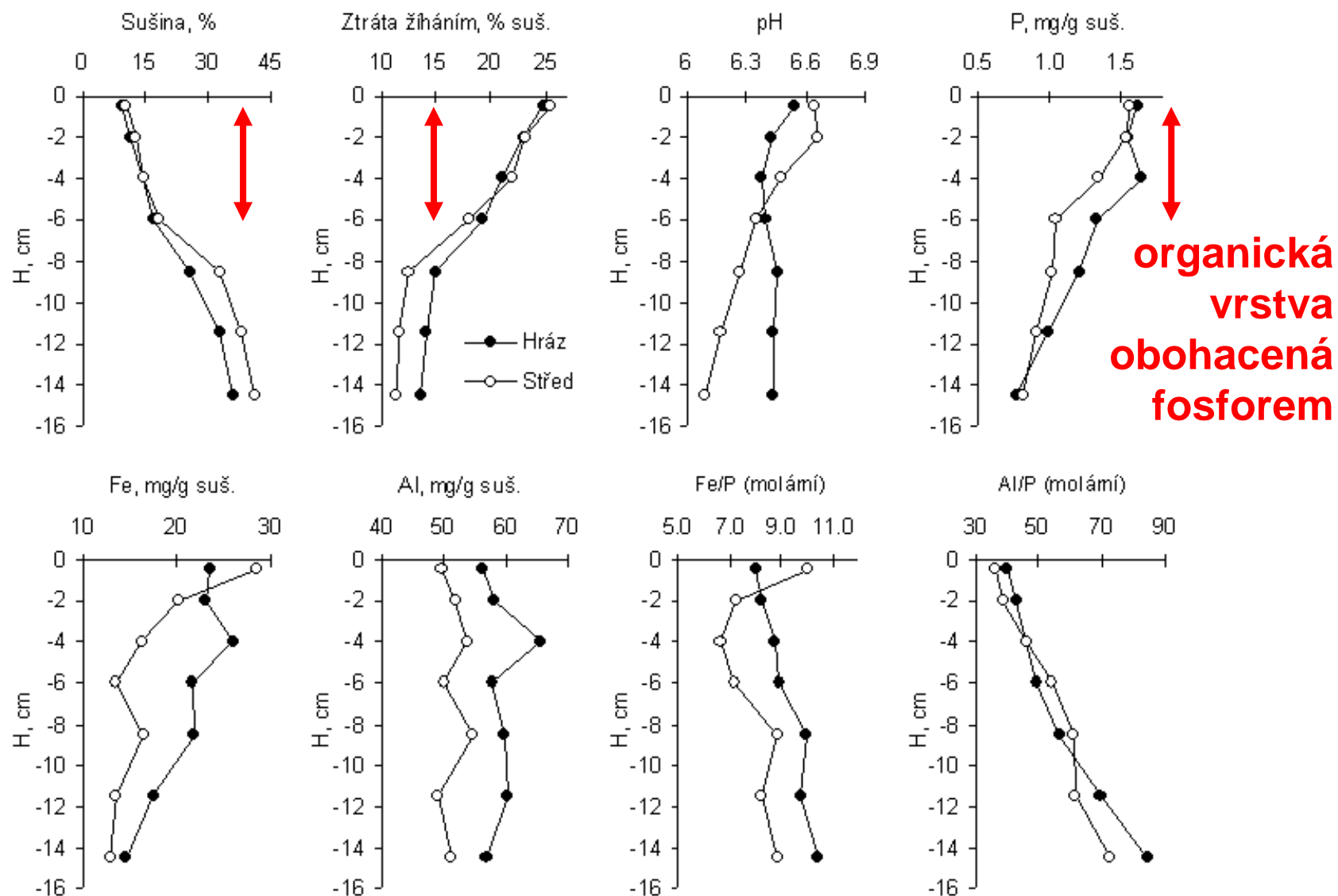
Tloušťka organické vrstvy sedimentu:

Typ podložního materiálu:

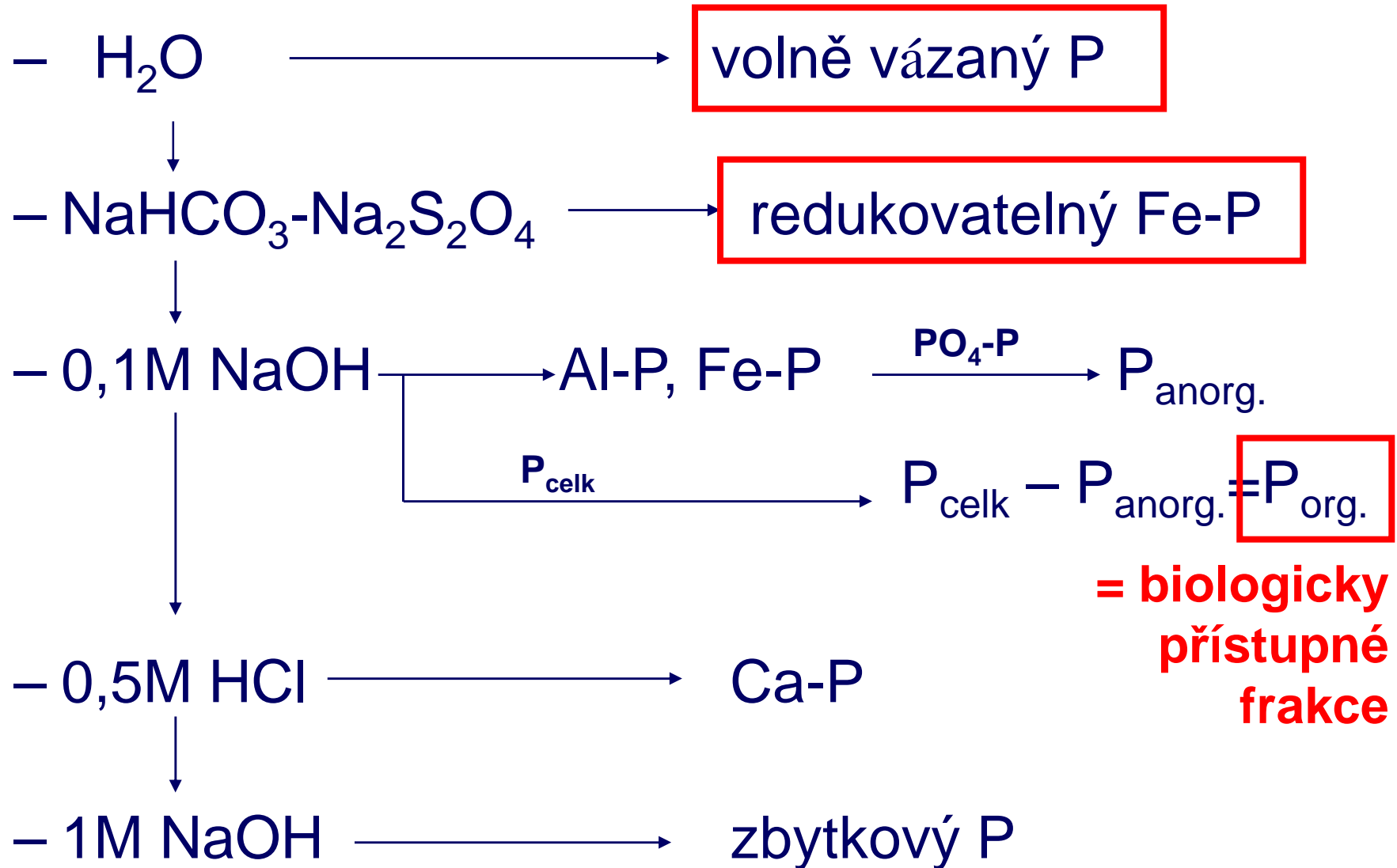
Sedimenty v n. Karhov

Obr. 6 Vertikální profily sušiny, ztráty žiháním, pH, koncentrací P, Fe a Al a jejich vzájemných poměrů v sedimentech nádrže Karhov na lokalitách Hráz (plné body) a Střed (prázdné body).

Frakcionace fosforu

Psenner, Pucsko (1988)

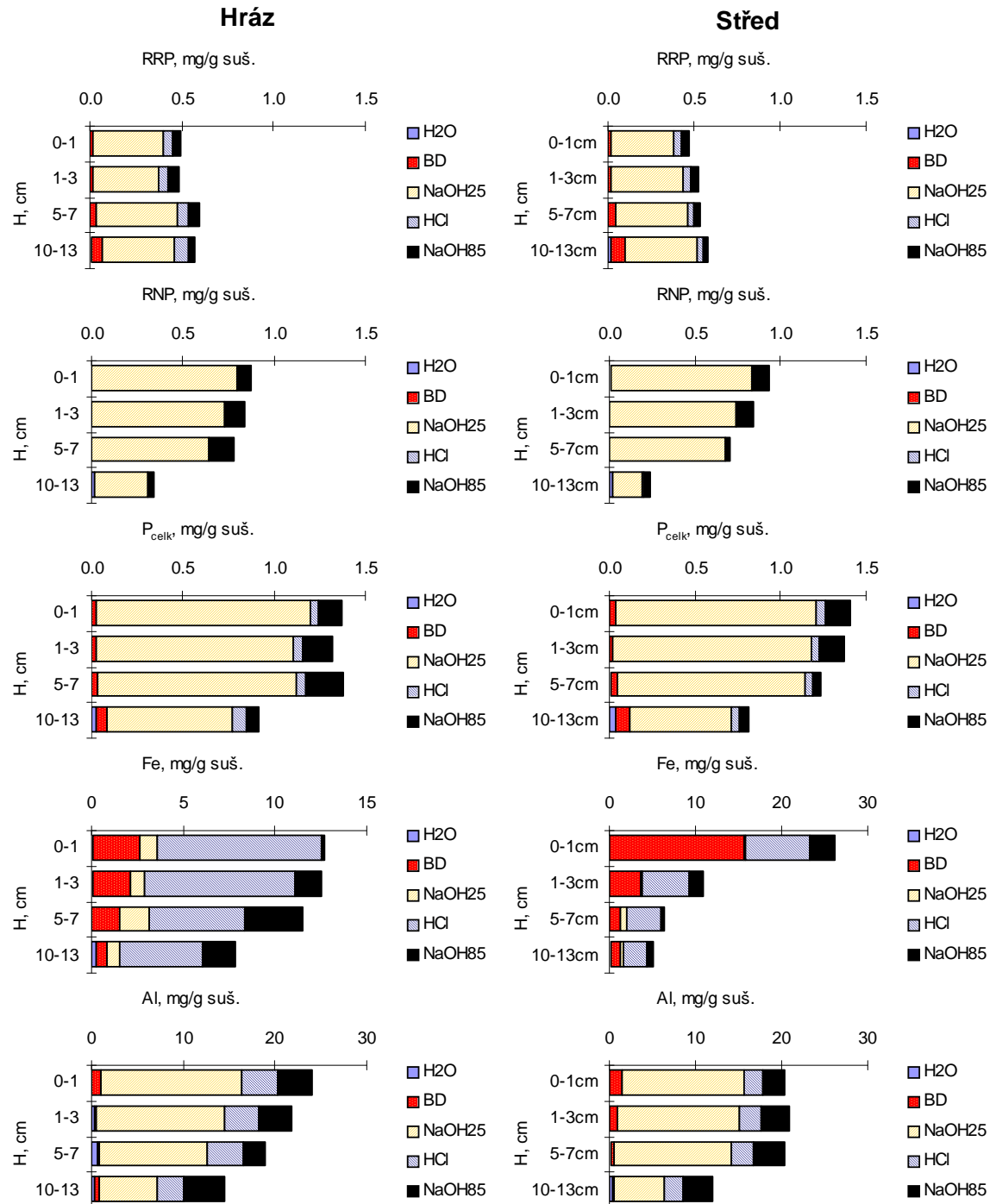

Frakcionace P

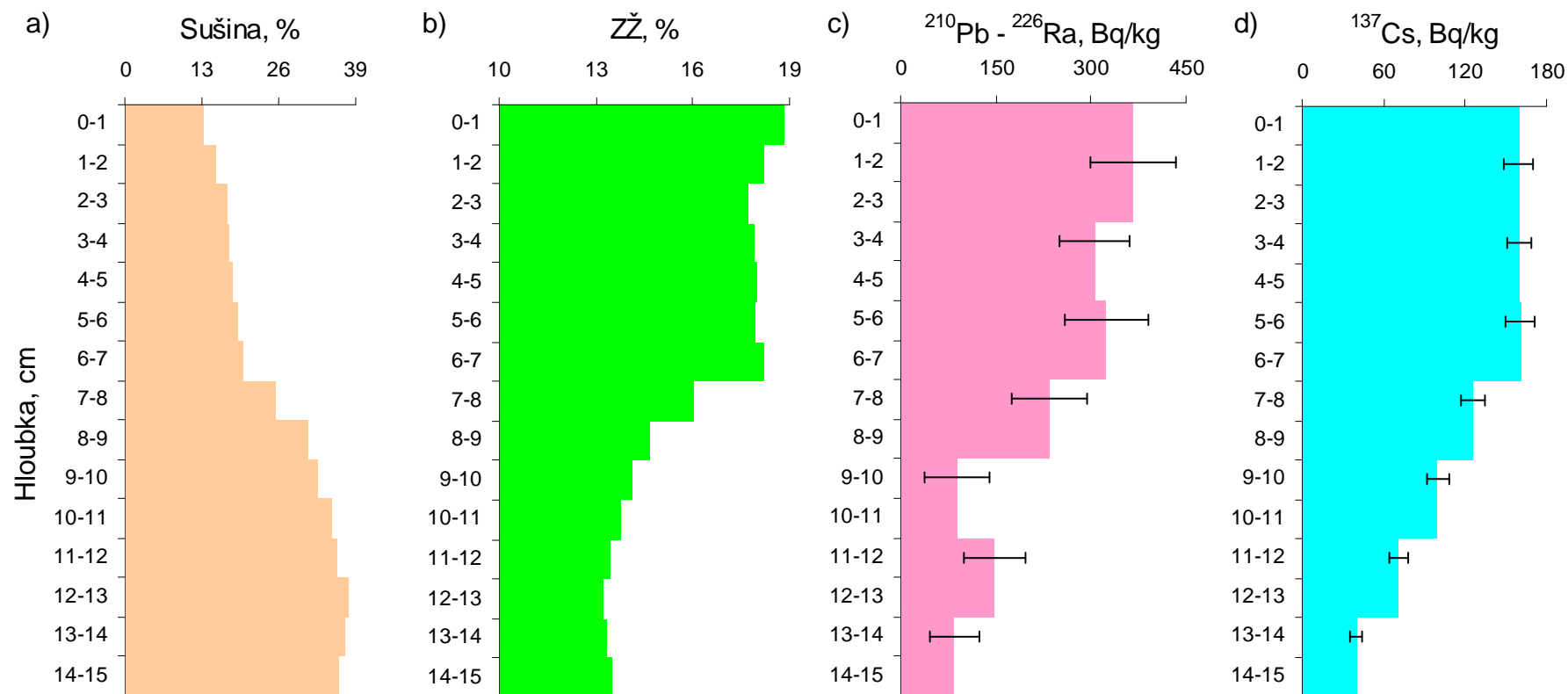
(RRP = $\text{PO}_4\text{-P}$, RNP = $\text{P}_{\text{org.}}$),

Fe a Al v sedimentech

- v horní vrstvě 0-7 cm je cca 60% P vázáno v organické hmotě (6 g P na m^2)
- anorganický P je vázán na Al (redoxně stabilní)
- Fe se na vazbě P v sedimentech neúčastní

Datace stáří sedimentu – ^{210}Pb , ^{137}Cs

Vertikální profily sedimentu odebraného z odběrového místa č. 1 u hráze nádrže Karhov: a) sušina, b) ztráta žiháním, c) rozdíl koncentrací izotopů ^{210}Pb a ^{226}Ra a d) koncentrace izotopu ^{137}Cs . Úsečky u nepodporované aktivity ^{210}Pb a aktivity ^{137}Cs představují chybové intervaly na hladině významnosti 0,05.

- horní 7cm vrstva sedimentu má průměrné stáří >23 let
- teoretická doba akumulace přítomného množství P, Fe a Al je >140 let

Průzkum odvodněných a mokřadních půd

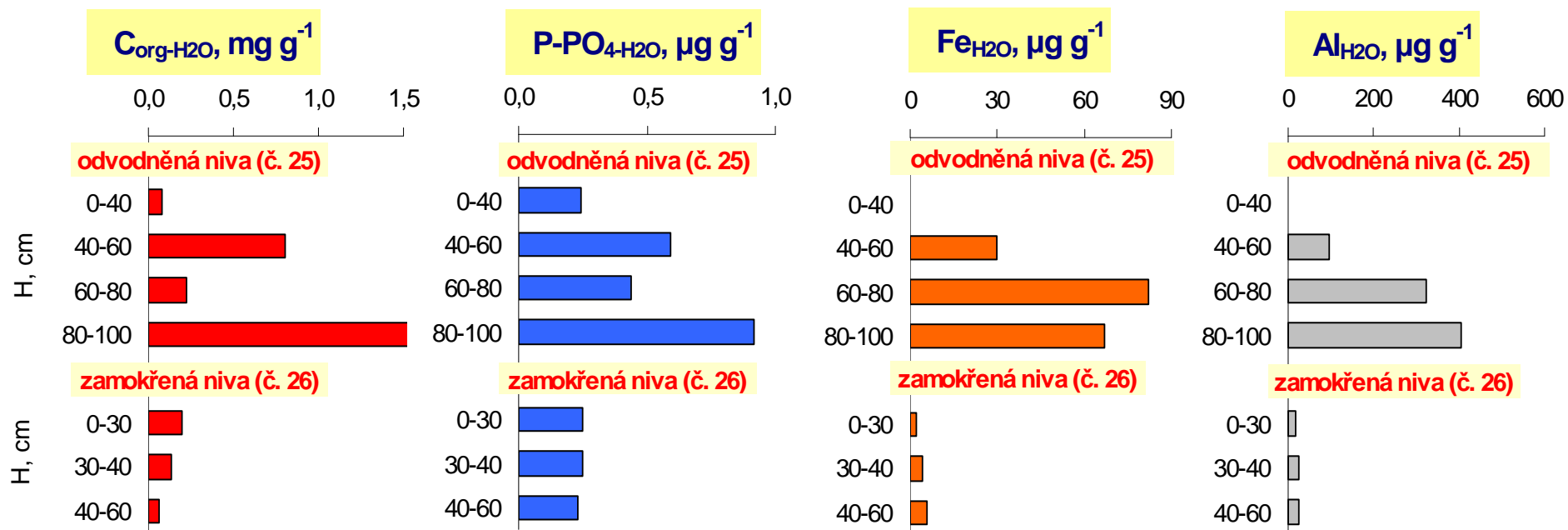
„podmáčená niva“

„odvodněná niva“

Extrahovatelné látky z odvodněných a zamokřených půd

POPIS A SLOŽENÍ VZORKŮ

Název	barva	Corg, mg g ⁻¹	Pcelk, mg g ⁻¹	Fe, mg g ⁻¹	Al, mg g ⁻¹
odvodněná niva (č. 25)					
0-40 cm písek-jíl	světlé	76	1,2	19	46
40-60 cm hlína-jíl	tmavé	160	0,99	12	42
60-80 cm písek	světlé	11	0,22	6,3	19
80-90 cm rašelina	tmavé	172	0,46	5,6	27
podmáčená niva (č. 26)					
0-30 cm rašelina	tmavé	192	2,5	9,2	30
30-40 cm jíl	světlé	44	0,83	8,7	33
40-60 cm písek	světlé	4	0,29	2,7	5,8

Závěry:

- **Bilanční hodnocení nádrže neprokázalo významné vnitřní zatížení fosforem ze sedimentů.**
- **Hlavním zdrojem organických látek, Fe a zřejmě i P jsou boční přítoky do nádrže Karhov.**
- **Sedimentu v nádrži je relativně málo a má P vysokou schopnost vázat P, která nezávisí na oxii či anoxii.**
- **Odvodněné a částečně mineralizované půdy střídavě zamokřované a vysušované jsou zřejmě hlavním zdrojem organických látek, Fe, Al i P.**
- **Opatření je tedy třeba směřovat zejména do povodí.**

Děkuji za pozornost!